

Daně - sociální a zdravotní pojištění

Ing. Iva Rašková

Ekonomika
3. ročník

2025/2026

Obsah

1 Sociální a zdravotní pojištění

Podstata pojištění

- Sociální a zdravotní pojištění tvoří základní pilíře systému sociální ochrany obyvatel.
- Jsou povinné pro zaměstnance i zaměstnavatele.
- Slouží k finančnímu a zdravotnímu zajištění občanů v případech:
 - nemoci, stáří, invalidity,
 - ztráty zaměstnání,
 - potřeby zdravotní péče.
- Spravují je veřejné instituce: Česká správa sociálního zabezpečení a zdravotní pojišťovny.

Sociální pojištění – účel a složky

- Cílem je nahradit ztrátu příjmu v sociálně nepříznivých situacích.
- Zajišťuje dávky v době nemoci, stáří, invalidity či nezaměstnanosti.
- **Složky sociálního pojištění:**
 - Důchodové pojištění,
 - Nemocenské pojištění,
 - Příspěvek na státní politiku zaměstnanosti.
- Správu provádí **Česká správa sociálního zabezpečení (ČSSZ)**.

Sazby sociálního pojištění (2025)

Plátce	Sazba	Účel
Zaměstnavatel	24,8 %	důchodové, nemocenské, zaměstnanost
Zaměstnanec	7,1 %	důchodové a nemocenské pojištění

Pozn.: OSVČ odvádějí zálohy podle dosaženého zisku. Výše záloh se stanoví z poloviny daňového základu.

Zdravotní pojištění – účel a správa

- Zajišťuje úhradu zdravotní péče a lékařských služeb.
- Umožňuje přístup ke zdravotním službám bez přímé platby při ošetření.
- Spravují jej zdravotní pojišťovny (např. VZP, OZP, ZPMV, RBP).
- Povinnost být zdravotně pojištěn mají všichni občané ČR.

Sazby zdravotního pojištění (2025)

Plátce	Sazba	Poznámka
Zaměstnavatel	9 %	odvádí měsíčně za zaměstnance
Zaměstnanec	4,5 %	sraženo ze mzdy

Stát hradí pojištění za tzv. „státní pojištěnce“ – děti, studenty, důchodce, rodiče na rodičovské dovolené apod.

Kdo se na pojištění podílí

- **Zaměstnanec** – odvádí část pojistného ze své mzdy.
- **Zaměstnavatel** – odvádí pojistné z prostředků firmy.
- **Stát** – platí pojištění za občany bez příjmů (např. důchodce, děti, studenty, matky na mateřské).
- **OSVČ** – odvádějí zálohy samostatně na základě svého zisku.

Rozdíl mezi sociálním a zdravotním pojištěním

Sociální pojištění

Zajišťuje náhradu příjmu v případě nemoci, stáří či nezaměstnanosti.

Správce: Česká správa sociálního zabezpečení.

Přímá výplata dávek (důchody, nemocenská, podpora).

Zaměstnanec platí 7,1 %, zaměstnavatel 24,8 %.

Zdravotní pojištění

Hradí zdravotní péči, léky, hospitalizaci a lékařské výkony.

Správci: zdravotní pojišťovny (VZP, OZP aj.).

Nepřímý prospěch – hrazené služby a péče.

Zaměstnanec platí 4,5 %, zaměstnavatel 9 %.

Příklady situací

- **Sociální pojištění:**

- pracovní neschopnost – nárok na nemocenskou,
- dosažení důchodového věku – nárok na důchod,
- ztráta práce – podpora v nezaměstnanosti.

- **Zdravotní pojištění:**

- návštěva lékaře nebo specialisty,
- hospitalizace, operace, předepsané léky,
- preventivní prohlídky a očkování.

Shrnutí

- Sociální a zdravotní pojištění jsou povinné platby, které chrání občany před ztrátou příjmů nebo zdravotními výdaji.
- Sociální pojištění zajišťuje důchody, nemocenské a podpory.
- Zdravotní pojištění pokrývá lékařskou péči a léčbu.
- Na pojištění se podílí zaměstnanec, zaměstnavatel a stát.

Opakovací otázky

- 1 Jaký je hlavní účel sociálního pojištění?
- 2 Co kryje zdravotní pojištění?
- 3 Kdo odvádí pojistné a v jaké výši?
- 4 Jaký je rozdíl mezi sociálním a zdravotním pojištěním?
- 5 Kdo patří mezi tzv. státní pojištěnce?

Doplňující úkol

- Vyhledej aktuální sazby sociálního a zdravotního pojištění pro OSVČ.
- Spočítej, kolik by zaplatil zaměstnanec s hrubou mzdou 35 000 Kč.
- Urči celkové náklady zaměstnavatele (mzda + odvody).